

N:o 8.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877; gifven Stockholms slott den 9 januari 1897.

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

L. Annerstedt.

Förslag

till

L a g

om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 1, 3, 4, 8, 9 och 12 §§, 2 kap., 3 kap. 15 och 16 §§ samt 4 kap. 19 och 20 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 Kap.

1 §.

Författare vare berättigad att, med andras uteslutande, låta genom tryck, hvarmed i denna lag förstås äfven fotokemiskt förfarande, mångfaldiga sin skrift, ehvad den förut blifvit offentliggjord eller förefinnes endast i handskrift.

Till skrift hänföres i denna lag jemväl musikaliskt arbete, affattadt med noter eller annan teckenskrift, så ock naturvetenskaplig teckning, land- eller sjökarta, byggnadsritning eller annan dylik teckning eller afbildning, som ej är, efter sitt hufvudsakliga ändamål, att betrakta såsom konstverk.

3 §.

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet eller vid skriftens början uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Har författare vid utgifvandet af skrift genom tillkännagifvande på titelbladet eller vid skriftens början gjort förbehåll, som afser rätten

att föranstalta om öfversättning af densamma, vare annan förbjudet, under två år från det skriften först utgafs, att öfversättning deraf på annat språk utgifva, och, der författaren inom nämnda tid utgifver sådan öfversättning, under ytterligare åtta år att utgifva öfversättning på det eller de språk, hvartill skriften sålunda blifvit öfversatt.

4 §.

Den, som öfversatt skrift till annat språk, hafve för sin öfversättning, der enligt denna lag öfversättningen må utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, den författarerätt, som i 1 § är nämnd, en hvar obetaget att med enahanda rätt göra annan öfversättning af samma skrift.

Under tid, då öfversättning ej utan författarens samtycke må utgifvas, ege i afseende på öfversättning, till hvars utgifvande sådant samtycke meddelats, öfversättaren utöfva författarens rätt med de inskränningar, som af aftalet må föranledas.

8 §.

För skrift, utgifven af vetenskapligt samfund eller annan förening, som utesluter personlig författarerätt, så ock för skrift, som utgifves först efter författarens död, njutes skydd mot eftertryck i femtio år från det skriften först utgafs. Lag samma vare om skrift af författare utan uppgifvet eller under diktadt namn; dock att, der författaren före utgången af femtionde året från det skriften först utgafs gifver sig tillkänna antingen å titelbladet till ny upplaga eller genom anmälan i justitiedepartementet och tre gånger i allmänna tidningarna införd kungörelse, han då må njuta till godo den rätt, som i 7 § sägs. Intilldess författaren sålunda gifver sig tillkänna, företrädes han i författarerättens utöfning af den, hvilken finnes å skriften angifven såsom förläggare.

9 §.

Utgifves en skrift i flera afdelningar med inbördes sammanhang; då skall skyddstid, som i 3 eller 8 § omförmäles, räknas från det år, den sista afdelningen utgafs. Har en afdelning utgifvits senare än två år efter den närmast föregående, varde skyddstiden för den äldre af dessa afdelningar, så ock för tidigare, räknad från det år, den sista bland de äldre afdelningarna utgafs.

12 §.

Till eftertryck hänföres ej heller, att i periodisk skrift intaga ur annan sådan skrift hemtad uppsats; dervid den nyttjade skriftens titel likväl skall uppgifvas. Vetenskapliga afhandlingar och vittra arbeten äfvensom andra, icke politiska uppsatser, så vida de äro af större omfång, må dock ej införas, om förbehåll mot eftertryck blifvit gjordt vid deras början eller, der de äro i tidskrift intagna, vid början af det eller de häften, hvori de förekomma.

2 Kap.

Om begagnande af skrift för skådebanan, så ock om annat offentligt föredragande af skrift.

13 §.

Dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete i original eller i sådan öfversättning, som enligt denna lag ej må utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, må ej offentligen uppföras utan samtycke af författaren eller den, som enligt denna lag innehar eller utöfvar författarens rätt. Offentligt föredragande af sådant arbete, utan utstyrsel för skådebanan, eller af musikaliskt arbete vare på sätt nu är sagdt förbjudet, der arbetet är otryckt eller ock, vid arbetets utgifvande, genom tillkännagifvande på titelbladet eller vid arbetets början gjorts förbehåll, som afser rätten att föranstalta om offentligt föredragande deraf.

För öfversättning, som må utan författarens samtycke utgifvas, ege öfversättaren den rätt, som i fråga om originalarbete enligt hvad nu är sagdt tillkommer författaren.

Så framt ej annorledes är aftaladt, medför samtycke, som nämndt är, för den, som det erhållit, rätt att uppföra eller föredraga arbetet så ofta han för godt finner, men ej att någon rätt dertill på annan öfverlåta.

Arbetets egare vare, såvida ej annorlunda är aftaladt, icke förment att lemna slikt samtycke åt flere. Har egaren åt någon lemnat uteslutande rätt att uppföra eller föredraga arbetet, men denne under fem på hvarandra följande år ej deraf sig begagnat, är egaren oförhindrad att lemna samtycke äfven åt andra.

14 §.

Författares eller öfversättares i detta kap. omförmälda rätt gäller för hans lifstid och fem år efter hans död. Har författare eller öfversättare ej gifvit sig tillkänna, vare det, sedan fem år förflutit från det att arbetet först offentliggjordes genom tryck eller offentligen uppfördes eller föredrogs, en hvar tillåtet att samma arbete uppföra och föredraga.

3 Kap.

15 §.

Den, som gör sig skyldig till eftertryck, straffes med böter från och med tjugu till och med ett tusen kronor. Derjemte hafve han till målseganden förbrutit upplagan och ersätte honom värdet af de exemplar deraf, som ej finnas i behåll, beräknadt efter boklädspriset för exemplar af den senast utgifna rättmätiga upplagan. Är arbetet olagligt allenast till viss afskild del af det hela, skall hvad här är stadgadt tillämpas endast på denna del.

För den, som i strid mot denna lag uppför eller föredrager dramatiskt, musikaliskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, vare straffet böter från och med tio till och med ett tusen kronor; och skall han i skadestånd till målseganden utgifva hvad vid tillfälle, då arbetet uppfördes eller föredrogs, influtit, utan afdrag för kostnader; dock må, der vid samma tillfälle jemväl annat arbete uppförts eller föredragits, skadeståndet i förhållande härtill jemkas.

Kunna de i denna paragraf stadgade grunder för beräkning af skada icke följas, varde skadeståndet bestämdt efter annan grund, som pröfvas skälig. Lägsta belopp, hvartill skadestånd må sättas, vare i ty fall tjugufem kronor.

16 §.

Alla uteslutande för den olofliga tryckningen af en skrift användbara materialier, såsom stereotyp- och andra plåtar samt formar, så ock för olofligt uppförande eller föredragande af dramatiskt, musikaliskt eller

musikaliskt-dramatiskt arbete gjorda afskrifter skola tagas i beslag och varde med dem, der ej parterne annorlunda öfverenskomma, så förfaret, att missbruk ej kan ske.

4 Kap.

19 §.

Denna lag tillämpas på skrift af svensk medborgare, så ock på utländsk medborgares skrift, som först utgifvits här i riket.

Lagens bestämmelser kunna, under förutsättning af ömsesidighet, af Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla äfven skrifter af annat lands medborgare och skrifter, som i samma land först utgifvits.

20 §.

Eges skrift af flere, skall samtycke, som erfordras för att tryckning eller offentligt uppförande eller föredragande lagligen må ske, lemnas af en hvar bland dem; dock vare i fråga om musikaliskt-dramatiskt arbete tillfyllestgörande att, då texten är det hufvudsakliga, samtycke lemnas af dennes författare och, i motsatt fall, af tonsättaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1898.

Den skall ega tillämpning jemväl i afseende på dessförinnan offentliggjord skrift; dock att lagen icke verkar inskränkning i den rätt, som blifvit enligt äldre lag förvärfvad, samt att dels den, som före lagens trädande i kraft på grund af äldre lag lofligen uppfört dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, fortfarande är oförhindrad att det uppföra, dels ock, der arbete före samma tid lofligen utgifvits, redan tryckta exemplar deraf fritt må utgifvas.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
lördagen den 27 juni 1896*

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
WERSÅLL,
ANNERSTEDT.

Departementschefen statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet:
dels en från Sveriges författareförening den 22 december 1894
inkommen underdånig anhållan, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riks-
dagen göra framställning om de förändringar i gällande lag om egande-
rätt till skrift, som kunde finnas nödiga för Sveriges anslutning till
bernerkonventionen,

äfvensom de yttranden, som i anledning deraf afgifvits af musi-
kaliska akademien, af chefen för kongl. operan, af teaterdirektören Gustaf
Fredrikson i egenskap af direktör för kongl. dramatiska teaterns asso-
ciation, af svenska bokförläggareföreningen, af nya bokförläggareföreningen
samt af publicistklubben;

dels ock en af Bertha Straube med flere den 22 januari 1891 in-
gifven underdånig ansökning i samma syfte.

Härefter anförde departementschefen:

»Jemväl med afseende på rätten att efterbilda konstverk och att återgifva fotografisk bild hafva särskilda underdåniga framställningar blifvit gjorda. Då dessa framställningar emellertid kräfva ytterligare utredning och frågan om ändringar i lagen om eganderätt till skrift synes lämpligen kunna särskildt för sig blifva föremål för handläggning, anhåller jag att med uppskjutande till annat tillfälle af de förslag, hvar till nyssberörda framställningar kunna gifva anledning, nu få inför Eders Kongl. Maj:t framlägga allenast sistnämnda fråga.

Art. V af den uti Bern den 9 september 1886 afslutade konvention angående en internationel union till skydd för litterära och artistiska arbeten innehåller, i fråga om skydd mot öfversättning, att författare, som tillhör något till unionen hörande land, i öfriga unionsländer åtnjuta uteslutande rätt att öfversätta eller låta öfversätta sitt arbete under en tidrymd af tio år från utgången af det, då arbetet först i något till unionen hörande land offentliggjordes. Hos oss är denna fråga genom förordningen den 10 januari 1883 ordnad sålunda, att der författare vid skrifts utgifvande genom tillkännagifvande på titelbladet förbehållit sig uteslutande rätt att föranstalta om öfversättning af densamma till ett eller flera uppgifna språk, och han inom två år från utgången af det, hvarunder skriften först trycktes, sådan öfversättning utgifvit, det under fem år från nämnda tid är annan förbjudet att öfversättning deraf utgifva på det eller de språk, hvartill öfversättningsrätten sålunda blifvit förvarad. Att i denna viktiga punkt den svenska lagstiftningen må bringas till öfverensstämmelse med de genom bernerkonventionen fastslagna grundsatser utgör hufvudföremålet för de nu gjorda framställningarna. Innan jag närmare yttrar mig öfver desamma, torde jag få i ett sammanhang redogöra för det viktigaste af hvad inom vårt land rörande frågan om öfversättningskydd på senare tid förekommit.

Uti det inom justitiedepartementet utarbetade förslag, som ligger till grund för nu gällande lag angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877, fanns intagen en bestämmelse om uteslutande rätt för författare, under vissa närmare angifna vilkor, att låta utgifva sin skrift i öfversättning på annat språk. Vid förslagetets granskning fann emellertid högsta domstolen denna bestämmelse vara betänkelig och kunna lända vår egen litteratur till allt för stort men. För ett folk, yttrade högsta domstolen, hvars språkområde vore så inskränkt som det svenska, kunde icke ett band på öfversättningsfriheten undgå att verka hämmande på spridning af kunskap och upplysning. Behofvet för ett sådant folk att fullständiga sin egen litteratur med öfversättningar från utlandets bättre

verk vore oändligt mycket större, än det som förefunnes hos folk med vidsträckt språkområde och betydligt rikhaltigare litteratur än den svenska; och det kunde befaras, å ena sidan att de utländska författarne skulle icke sällan fordra så höga arfvoden för rättigheten att i svensk öfversättning utgifva sina arbeten, att vår inhemska litteratur komme att under skyddstiden sakna mångt värdefullt utländskt arbete, och å andra sidan att de utländska förläggarne i allmänhet icke skulle bjuda de svenska författarne någon motsvarande godtgörelse för rättigheten att öfversätta svenska arbeten. Vid sådant förhållande syntes det icke vara rådligt antaga lagförslagets vidsträcktare stadgande om skydd mot öfversättningar af tryckt arbete, och det så mycket mindre, som detta skydd, med afseende å villkoren för dess tillgodonjutande och den föreslagna korta skyddstiden, ofta vore af tvivelaktigt värde för författarne sjelfva. Genom att lemna öfversättningsrätten i allmänhet fri, vunnes ock den fördel, att Sverige och Norge i det hänseendet komme uti lika ställning till utlandet.

I enlighet med högsta domstolens hemställan lemnades i det för 1877 års Riksdag framlagda förslag i ämnet öfversättningsrätten fri, dock med de inskränknings, att skrift ej finge utan författarens samtycke utgifvas på annan munart af samma språk, dervid svenska, norska och danska i detta hänseende ansåges såsom olika munarter af samma språk; att skrift, som af författaren samtidigt utgäfves på olika, å titelbladet uppgifna språk, skulle anses såsom författad på hvartdera af dessa; och att öfversättning af annans otryckta skrift ej finge utgifvas. Riksdagens lagutskott fann rättvisan kräfva, att åt författaren bereddades skydd lika väl mot öfversättning som mot rent eftertryck, och yttrade, att de framställda betänkligheterna borde vika för detta författarens berättigade anspråk. Utskottet föreslog derföre ett tillägg af samma lydelse som det sedermera genom förordningen den 10 januari 1883 tillkomna mom. 2 i 3 § af 1877 års lag.

Utskottets förslag vann emellertid icke Riksdagens godkännande, utan blefvo de i Eders Kongl. Maj:ts förslag upptagna bestämmelserna om skydd mot öfversättning af Riksdagen i oförändradt skick antagna.

Vid 1882 års riksdag upptogs af enskild motionär lagutskottets nyssnämnda förslag. Detta vann nu Riksdagens godkännande, hvarefter omförmälda förordning den 10 januari 1883 utfärdades.

Påföljande år började de förhandlingar, som ledde dertill, att mellan åtskilliga länder, bland hvilka England, Frankrike, Italien och Tyskland äro de viktigaste, afslöts den öfverenskommelse, som benämnes bernerkonventionen.

Samma år bernerkonventionen afslöts, utarbetades inom justitiedepartementet ett förslag till sådana ändringar i 1877 års lag om eganderätt till skrift, som ansågos erforderliga för anslutning från Sveriges sida till konventionen; och innehöll detta förslag, i fråga om skydd mot öfversättning till främmande språk, att sådant skydd skulle af författare åtnjutas under en tidrymd af tio år från utgången af det kalenderår, då hans skrift först utgafs.

Öfver förslaget afgåfvos yttranden af musikaliska akademien, direktionen öfver de kongl. teatrarne samt svenska bokförläggareföreningen, bland hvilka dock musikaliska akademien ej särskildt uttalade sig om öfversättningsfrågan.

Direktionen öfver de kongl. teatrarne ansåg fördelen af en anslutning till konventionen ganska tvifvelaktig. Gifvet vore, att derest Sverige anslöte sig till densamma, författare och kompositörer i öfriga till unionen hörande länder komme att betydligt stegra sina redan nu ganska högt ställda anspråk på pekuniär ersättning för musikaliska och dramatiska arbeten, hvartill svenska teatrar ville förvärfva sig uppföranderätt. Då det närvarande tillståndet vore för teatrarne tillräckligt betungande, syntes det icke vara förenligt med deras intresse att införa ett nytt, som skulle föranleda ökade utgifter. Orättvist vore äfven, att ett land, hvars dramatiska och musikaliska litteratur vore så föga känd i de stora kulturländerna, frivilligt ålade sig ökade kostnader till utländske författare och kompositörer utan att motsvarande fördelar komme våra egna landsmän till del; den möjlighet härtill, som bernerkonventionen erbjöde, skulle nemligen komma att blifva endast skenbar. Hufvudsakligen på dessa skäl, och med hänsyn dertill att åtskilliga andra länder, såsom Danmark, Ryssland och Holland, icke anslutit sig till bernerunionen, ansåg direktionen Sverige icke böra »gå i spetsen för en dylik rörelse».

Äfven svenska bokförläggareföreningen stälde sig afvisande till förslaget. För oss skulle, ansåg föreningen, ett utsträckt skydd mot eftertryck å svenska språket af härstädes utkommet arbete icke hafva någon betydelse annat än gentemot Finland och framförallt Amerikas Förenta Stater, i hvilket senare land redan nu eftertryck af svenska arbeten egde rum i stor skala, till ej obetydligt förfång för svenska författare och förläggare. Men då hvarken Amerikas Förenta Stater eller Ryssland (med Finland) tillträdt konventionen, kunde en anslutning till densamma från vår sida icke bereda den inhemska bokmarknaden något skydd mot rent eftertryck på de håll, der sådant skydd skulle hafva något värde. Beträffande frågan om öfversättningsskydd erinrade föreningen derom,

att författare i en främmande stat, med hvilken Sverige ingått särskild konvention, redan enligt gällande lag kunde skaffa sig skydd mot öfversättning till svenska språket derigenom, att han antingen, samtidigt med att originalet utkomme, läte utgifva sin skrift på nämnda språk, eller ock inom två år föranstaltade om arbetets utgifvande i öfversättning till detta språk. Den föreslagna utsträckningen af tiden för åtnjutande af öfversättningsskydd innebure en ändring, som ej vore förenlig med nödig varsamhet i lagstiftningen och som i flere hänseenden skulle blifva för Sverige synnerligen ofördelaktig. Ett tioårigt skydd syntes i sjelfva verket innebära ett fullständigt upphäfvande af den före år 1877 fria öfversättningsrätten, enär i våra dagar endast undantagsvis en skrift vore af den beskaffenhet, att det, sedan tio år förflutit från dess första utgifvande, kunde blifva fråga om att öfversätta densamma.

Af en bifogad förteckning öfver 1885 års svenska öfversättningslitteratur inhemtades bland annat, att öfversättningar till ojemförligt största delen verkstälts från engelska och tyska språken och att auktorisation för öfversättning endast mera sällan förvärfvats. Om Sverige anslöte sig till bernerkonventionen, skulle auktorisation, som hittills varit undantag, uppenbarligen komma att blifva regel; att auktorisationen skulle meddelas endast mot någon, större eller mindre, ersättning, och att i följd deraf förlagskostnaderna samt med dem bokhandelsprisen skulle stegras, vore, enligt bokförläggareföreningens åsigt, höjdt öfver allt tvifvel. Vid en prisökning å öfversättningslitteratur fäste emellertid den stora allmänheten stort afseende; och då de skrifter, som, enligt hvad erfarenheten visade, mest af alla plägade öfversättas, vore religiösa och för undervisningen afsedda arbeten, men dessa hade sin största marknad inom de mindre burgna klasserna, komme dessa att mest betungas af den motsedda prisstegringen.

Till bemötande af den uttalade farhågan om en prisstegring kunde redan vunnen erfarenhet om utländske författares ersättningsanspråk ej skäligen åberopas, då anledning förvisso icke saknades till det antagande, att författarne, som hittills saknat utväg att förhindra öfversättningsutgifvande, skulle, om en dylik möjlighet bereddes dem, för sitt medgifvande uppställa helt andra fordringar än förut. Ej heller borde i detta hänseende någon afgörande vikt fästas vid de förhållanden, som framträd i fråga om norska och danska författares anspråk; arbeten på dessa närbeslägtade språk kunde nemligen utan svårighet läsas af en stor del af vårt folk, i följd hvaraf norska och danska originalarbeten hade en högst afsevärd spridning inom Sverige.

Slutligen anmärkte föreningen, att den icke skulle hafva uttalat sig mot en anslutning till bernerkonventionen, så framt de svenske författarnes ställning verkligen kunde antagas derigenom skola blifva i någon nämnvärd grad förbättrad. Detta vore dock, enligt föreningens mening, icke förhållandet, enär de nutida författare, hvilkas skriftställareverksamhet tillvunnit sig uppmärksamhet inom andra länder, nästan alla tillhörde vetenskapsmännens klass och så godt som alltid för sina arbeten begagnade något af de stora kulturstaternas språk, samt, beträffande våra öfrige författare, desse, om och i den mån deras namn ginge öfver landets gränser, lätteligen kunde bereda sig samma skydd, som bernerkonventionen lemnade, genom att samtidigt med tryckningen af den svenska upplagan föranstalta öfversättning deraf till ett eller annat främmande språk.

Med anledning af hvad sålunda förekommit fick frågan om Sveriges anslutning till bernerkonventionen för det dåvarande hvilas.

Under år 1890 lät Kongl. Danska regeringen — med förmålan att den låtit utarbета förslag till lag om skydd för litterär och artistisk eganderätt samt eganderätt till konstindustriella teckningar och modeller samt till fotografier — göra förfrågan, huruvida de Förenade Rikena vore villiga att begagna tillfället för åvägabringande af en gemensam skandinavisk lagstiftning, vare sig angående samtliga i berörda lagförslag behandlade ämnen eller ock angående endast den litterära eganderätten. Vid föredragning den 26 september samma år inför Eders Kongl. Maj:t af berörda framställning, så vidt Sverige angick, yttrade dåvarande chefen för justitiedepartementet, att det danska förslaget afsåge, bland annat, att bringa ifrågavarande lagstiftning till öfverensstämmelse med de stadganden, hvilka vore gällande för den vid bernerkonferensen år 1886 upprättade internationela unionen, men att enär, på sätt de yttranden, som afgifvits öfver det inom härvarande justitiedepartement samma år uppgjorda lagförslag, gåfve vid handen, en anslutning till unionen under dåvarande förhållanden icke skulle för Sverige medföra någon nämnvärd fördel, utan fast hellre komme att i mer än ett hänseende lända till men för Sverige, han ansåge sig för det dåvarande icke böra tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att för Sveriges del biträda unionen; och beslöt Eders Kongl. Maj:t, att någon åtgärd från Sveriges sida i det af Kongl. Danska regeringen angifna syfte icke skulle vidtagas.

Frågan om Sveriges anslutning till bernerkonventionen har nu åter upptagits genom de af mig denna dag anmälda underdåniga framställningarne, särskildt den som gjorts af svenska författareföreningen. Efter en öfversigt af de skäl, som pläga anföras emot Sveriges inträdande i

bernerunionen, anmärker föreningen, att i det åskådningssätt, som hos anhängarne af denna mening gjort sig gällande, obetydlig, om ens någon, hänsyn tagits till skyldigheten för en stat att, under förutsättning af ömsesidighet, bereda andra staters medborgare samma privaträttsliga skydd, som den skänkte sina egna undersåtar. Erkände man, att den inhemske arbetaren på det immateriela området egde anspråk på att slippa att genom en dålig öfversättning uppträda i vanställande omgestaltning, och att han, likasom hvarje annan producent, borde få komma i odeladt åtnjutande af sitt arbetes frukter, så vore det från rättens och billighetens ståndpunkt omöjligt att behandla hans utländske yrkesbroder med mindre hänsyn. Till bemötande af de farhågor, som ur ekonomisk synpunkt yppats, anmärker författareföreningen, att för den om rätta halten af sitt kall medvetne författaren det ekonomiska utbytet af hans verksamhet ingalunda utgjorde det förnämsta målet för hans intresse, utan detta vore i minst lika hög grad riktadt derpå, att hans verk måtte spridas i så vidsträckta kretsar som möjligt och hans namn blifva känt äfven utanför det egna landets gränser. Då dertill komme, att redan en temligen ringa grad af eftertanke måste säga främlingen, att han från ett litet och fattigt land ej kunde vänta ett honorar i någon mån jemförligt med hvad i stora och rika kulturländer erbjödes, syntes man ega rätt att förmoda, att den utländske författaren, sedan han erhållit säkerhet mot att »alldeles exploiteras för att rikta ett utländskt förläggare-intresse», komme att nöjas med den ersättning, som kunde bjudas honom. Också hade vid anställd undersökning visat sig, att öfversatta arbeten af vissa framstående franska och italienska författare i de flesta fall icke betingat högre boklädspris, efter det att med Frankrike och Italien konventioner om ömsesidigt författareskydd afslutits, än dessförinnan. En möjlig prisstegring skulle för öfrigt hufvudsakligen träffa arbeten tillhörande litteraturgrupperna teologi med uppbyggelseskrifter, barn- och ungdomsskrifter samt — i mindre mån — vitterhet samt i många fall till följd af arbetenas ringa omfång och pris blifva föga afsevärd. Deremot skulle utan tvifvel ett tillträde till bernerkonventionen vålla något afbräck för den periodiska pressen, ehuru äfven för denna kostnader och besvär betydligt minskades derigenom, att i utlandet öfverallt finnes byråer eller agenturer, hvilka, med en stor kundkrets af tidningar, kunde till ett ganska måttligt pris lemna rätt till öfversättning af s. k. följetonger.

I allt fall syntes de olägenheter, som möjligen på något håll kunde föranledas af en anslutning till bernerkonventionen, icke uppväga dermed förenade fördelar. Bättre öfversättningar skulle kunna åstadkommas och

tidpunkten för deras utgifvande fördelaktigare väljas, då förläggaren icke behöfde befara att blifva förekommen af konkurrenser — en möjlighet, som under nuvarande förhållanden ingalunda kunde på ett betryggande sätt förebyggas. Äfven öfversättningslitteraturens inre halt skulle höjas genom ett omsorgsfullare val af arbeten för öfversättning, och för den inhemska litteraturen skulle lända till förkofran, att förläggarne icke vidare kunde kostnadsfritt hemta förlagsartiklar ur utlandets rika förråd.

Beträffande slutligen svenska författares skydd i utlandet, så föreläge äfven här ett viktigt intresse, då antalet svenska författare, hvilkas arbeten till tyska och engelska språken öfverflyttats, enligt hvad redan en ingalunda fullständig förteckning utvisade, icke vore obetydligt. Den af svenska bokförläggareföreningen angifna utväg att vinna öfversättningskydd genom att utgifva öfversättning samtidigt med originalet kunde ej anses tillfyllestgörande, då den nemligen endast kunde anlitas af det ringa fåtal författare, som egde ett berömdt namn äfven utanför det egna fosterlandet, men för de öfrige vore så godt som oanvändbar.

Öfver denna författareföreningens framställning hafva, såsom ofvan nämnts, yttranden afgifvits af musikaliska akademien, chefen för kongl. operan, teaterdirektören Gustaf Fredrikson i egenskap af direktör för kongl. dramatiska teaterns association, svenska bokförläggareföreningen, nya bokförläggareföreningen samt publicistklubben.

Musikaliska akademien har i sitt utlåtande, hvartill jag framdeles vid frågan om rätt till offentligt uppförande eller föredragande af musikaliska arbeten torde få återkomma, såsom sin åsigt uttalat, att en anslutning från Sveriges sida till bernerkonventionen vore önskvärd.

Chefen för kongl. operan anmärker, att styrelsen för operan redan nu måste foga sig efter bernerkonventionens bestämmelser i fråga om dramatiskt-musikaliska arbeten. Förhållandena vore nemligen sådana, att dylika arbeten för att kunna af operan användas måste förvärfvas genom köp eller genom erläggande af årliga afgifter. Med afseende härpå syntes visserligen någon större skada icke kunna tillskyndas kongl. operan genom Sveriges anslutning till bernerkonventionen; dock kunde måhända någon ringa fördel ligga uti att ej biträda densamma, enär denna omständighet torde i någon mån af vederbörande förläggare beaktas.

Direktören Fredrikson anser sig, ehuru riktigheten af den rättsprincip, som låge till grund för svenska författareföreningens framställning, ej kunde underkännas, dock böra på rent praktiska skäl afstyrka densamma, såsom medförande alltför betungande vilkor för teaterverksamheten inom vårt land.

Svenska bokförläggareföreningen hänvisar till sitt föregående, här

ofvan omförmälda utlåtande och finner de deri anförda skäl mot en anslutning till bernerkonventionen i det stora hela fortfarande ega giltighet. Beaktas borde äfven, att sedan bernerkonventionen afslöts, icke någon enda mera betydande stat biträdt densamma, ett förhållande hvartill orsaken, enligt föreningens åsigt, vore att söka deri, att man funnit de i bernerkonventionen fastslagna bestämmelser vara alltför betungande och de artistiska, litterära och musikaliska kulturintressena för den stora allmänhetens behof bättre tillvaratagna utan konventionen än med densamma. Väl kunde konventionens bestämmelser vara till fördel för de stora kulturländerna, såsom Frankrike, Tyskland och England, och möjligen äfven för sådana mindre stater, hvilka hade samma språk som något af dessa, såsom fallet vore med Belgien och Schweiz. Men vår litteratur vore icke nog rik att kunna undvara den lifaktighet och det stöd, som stode att hemta från öfversättningar och bearbetningar af utländska arbeten. Någon förbättring af svenska öfversättningars beskaffenhet vore ej att förvänta af en anslutning till konventionen; snarare kunde det inträffa, att utlänningen, af obekantskap med förhållandena, gäfvé sitt bemyndigande åt en oskicklig öfversättare och derigenom hindrade framkomsten af en god öfversättning. I fråga om åtskilliga viktiga arter af litteraturalster — exempelvis skrifter i populär helsovård, historia, geografi, naturvetenskap, konst m. m. — hvilka ofta till större eller mindre del utgjordes af bearbetningar efter utländska källor, skulle rättstvister rörande tillåtet eller otillåtet begagnande af källskrifterna ej alltid kunna undvikas, och särskildt skulle kostnaderna för de i dylika arbeten vanliga, merendels från många olika håll hemtade illustrationerna blifva vida större än nu. För närvarande plägade förläggare af i utlandet, särskildt i Tyskland, utkomna musikalier visa det tillmötesgående att vid svenska musikhandlares inköp af större partier af för Sverige afsedda separatupplagor priset nedsattes, men mycket tvifvelaktigt vore, huruvida samma tillmötesgående kunde väntas äfven sedan en anslutning från Sveriges sida till konventionen egt rum, eller om den musikidkande allmänheten skulle vara hänvisad till de i regel betydligt dyrare utländska originaleditionerna, och i fråga om kompositioner till främmande text, som måste öfversättas för att blifva njutbar för en större allmänhet hos oss, kunde det, om förläggaren af originalet uppstälde obilliga anspråk, inträffa, att dylika kompositioner under lång tid blefve för oss alldeles otillgängliga.

Svenska bokförläggareföreningen anmärker vidare, att det för våra litterära intressen viktigaste syftemålet vore att vinna skydd mot rent

eftertryck af svenska böcker, hvilket i stor skala bedrefves i Nordamerikas Förenta Stater och äfven kunde förekomma i Finland. Skulle en öfverenskommelse med dessa länder, hvarigenom våra intressen fullt tillgodosåges, komma till stånd, kunde måhända fördelen deraf uppväga de olägenheter och bördor, som skulle påläggas vårt land genom bestämmelserna i bernerkonventionen. De summor, som på grund af traktaten med Frankrike från vårt land utgått för rätten att uppföra franska musikaliskt-dramatiska verk, för musikupplagor af franska kompositörers arbeten, för öfversättningar af franska författares skrifter, för franska konstnärers verk samt för illustrationer af grafisk art, uppginge till ej obetydliga belopp, medan deremot motsvarande ekonomiska vinst för Sverige varit ingen eller knappt nämnvärd; och detsamma gälde, särskildt ifråga om musikalier, Sveriges traktat med Italien. Många och svåra olägenheter för vårt land skulle uppstå, om Sverige anslöte sig till bernerkonventionen, medan de öfriga skandinaviska länderna och Finland stode utom densamma, i hvilket afseende särskildt förtjenade påpekas frågan om delad utgifnings- och uppföranderätt. Med afseende å hvad sålunda anförts hemställer svenska bokförläggareföreningen, att författareföreningens framställning ej för närvarande måtte vinna bifall och att i hvarje händelse någon anslutning från Sveriges sida till konventionen ej måtte ifrågakomma, med mindre jemväl Norge, Danmark och Ryssland för Finland samtidigt inträdde i unionen.

En liknande uppfattning har gjort sig gällande äfven hos nya bokförläggareföreningen, hufvudsakligen på enahanda grunder, som af svenska bokförläggareföreningen åberopats. Derjemte anför nya bokförläggareföreningen, att Sveriges författareförening vid sin undersökning i frågan, huruvida genom bestående traktater öfversättningar från franska och italienska språken fördyrats, gjort sig skyldig till misstag, i ty att vid närmare granskning befunnits, att, alldenstund sådant förbehåll, som stadgas i 3 § af gällande lag, icke å titelbladen till originalarbetena gjorts, ej ett enda bland de arbeten, som af författareföreningen åberopats såsom öfversatta med vederbörande författares tillstånd, lagligen varit mot öfversättning skyddadt. För öfrigt vore det öfversättningskydd, som nu tillkomme franska och italienska författare, långt mindre betungande för vårt land, än bernerkonventionens tioåriga skydd skulle blifva, i synnerhet som det nu för skydd uppställda vilkoret, att öfversättning till vårt språk skulle utgifvas inom två år, väsentligen minskade faran för öfverdrifna anspråk från de utländska författarnes sida. Förhoppningen att en anslutning till bernerkonventionen skulle bereda en ljusare framtid för den svenska skönlitteraturen och dess idkare syntes

knappast grundad. För de erkänt framstående författarne i vårt land saknade denna anslutning verklig betydelse, enär desse alltid kunde betinga sig fullt tillfredsställande honorar, ej mindre för originalarbeten än ock för öfversättningar, som utgäfves inom något till unionen hörande land. Om åter för mindre framstående författare honoraret vore jemförelsevis ringa eller kanske i vissa fall intet, så berodde detta förhållande på den ringa spridning deras alster äfven under gynnsamma omständigheter kunde ernå. Beträffande det skydd, inhemska författare skulle vinna mot öfversättning till främmande språk, vore att märka: att sådant skydd redan nu kunde ernås, genom utgifvande i utlandet af öfversättning samtidigt med originalet; och att, äfven om Sverige anslöte sig till bernerkonventionen, endast ett ringa fåtal af de mest framstående författarne hade någon rimlig utsigt att vinna ekonomisk fördel genom att utgifva sina arbeten inom någon till bernerunionen hörande stat.

Publicistklubben, hvars beslut dock fattats endast med mycket knapp röstöfvervigt, har anfört, att den funne principfrågan om författarrättens omfattning ingalunda vara så enkelt löst, som petitionärerna syntes anse. Afgörande vigt borde derföre läggas på de praktiska skäl, som i saken kunde andragas. Frågans föregående behandling i vårt land hade också visat, att man haft skarpt öga för de öfvervägande svårigheter, som för ett land med så litet språkområde som vårt kunde beräknas uppstå af en anslutning till bernerkonventionen, och hvilka skulle blifva ännu mer kännbara, om ej de öfriga skandinaviska rikena samtidigt biträdde densamma. Fördelarne för den inhemska litteraturen af en sådan anslutning syntes vara i de allra flesta fall illusoriska, medan deremot olägenheterna kunde blifva ganska betydande och särskildt för pressen otvifvelaktigt skulle blifva betänkliga. Vår lagstiftning hade redan genom förordningen den 10 januari 1883 i princip godkänt yrkandena om begränsning af öfversättningsfriheten till förmån för författarne, och ett ytterligare steg i samma rigtning syntes åtminstone icke böra tagas, innan erfarenheten af redan ingångna konventioners verkningar kunde dertill föranleda. Men af förhållandena, sådana de hittills gestaltat sig, syntes framgå, att icke ens de mera framstående bland våra författare ännu kunde i utlandet påräkna en så betydande publik, att bernerkonventionen kunde bereda dem afsevärda fördelar.

Såsom af det nu anförda framgår, hafva i allmänhet de myndigheter eller föreningar, som blifvit hörda öfver författareföreningens förevarande framställning — med hvilken den af B. Straube med flere ingifna

ansökan öfverensstämmer för så vidt angår uppförande af dramatiska arbeten — uttalat den mening, att Sveriges anslutning till bernerkonventionen skulle åtminstone för det närvarande medföra afsevärda olägenheter. Sedan omförmälda yttranden afgåfvos, hafva emellertid i någon mån förändrade förhållanden inträdt, särskildt genom Norges anslutning till bernerunionen. Under det att man förut icke utan skäl kunde emot Sveriges anslutning till denna åberopa, att Sverige och Norge lämpligast borde i det ifrågavarande hänseendet intaga samma ställning gent emot utlandet, kan detta argument numera användas i motsatt rigtning. Särskildt kan det anföras, att det skydd, som bernerkonventionen, oberoende af författarens nationalitet, lemnar ett inom något till bernerunionen hörande land utgifvet arbete, kan komma att, till förfång för svenska förläggare och boktryckare, föranleda svenska arbetens utgifvande i Norge, i stället för i Sverige. Härtill kommer, att Norges anslutning till nämnda union är egnadt att gifva ny fart åt sträfvan-dena i Danmark att genomdrifva detta lands tillträdande, hvilka sträfvan-den redan varit nära att lyckas; och tydligen skulle anslutningen af äfven Danmark för Sverige vara ytterligare ett skäl att biträda konventionen.

Vidare har vid den under innevarande år hållna första konferensen för revision af bernerkonventionen det visat sig, att någon utsigt icke förefinnes till mildring af de i konventionen upptagna bestämmelser, som kunna anses alltför betungande; hvaremot — under det att flertalet till unionen hörande stater sins emellan öfverenskommit om ett längre utsträckt skydd särskildt mot öfversättning — möjligheten att tillträda unionen på de förut bestämda villkoren fortfarande hållits öppen.

Vissa af de skäl, som anförts eller kunnat anföras mot att nu tillträda bernerunionen, torde i följd af nyss framställda omständigheter förfalla. Emot de uttalanden, som, enligt hvad förut nämnts, inom vårt land gjorts af målsmän för viktiga intressen, och som till stor del fortfarande bevara sin giltighet, anser jag mig emellertid icke ega tillräcklig anledning att tillstyrka en sådan utsträckning af öfversättningsskyddet, som för anslutning till bernerkonventionen skulle erfordras. Deremot synes det mig påkalladt att söka ej mindre beträffande öfversättningsskyddet närma vår lagstiftning till bernerkonventionens bestämmelser, än äfven i åtskilliga andra afseenden, hvori skiljaktigheterna äro af mindre betydelse, åvägbringa öfverensstämmelse med nämnda konvention. Härigenom ökas utan tvifvel möjligheten att med främmande stater sluta separataftal angående ömsesidigt skydd för litterära alster, en utväg, genom hvars anlitan-de det af författareföreningen åsyftade målet

i hufvudsak vinnes, på samma gång som de på åtskilliga håll befarade olägenheterna af öfversättningsskyddets utsträckande helt och hållet undvikas. Vid en i sådant ändamål företagen omarbetning af 1877 års lag synes skälig hänsyn äfven böra tagas till de tilläggsbestämmelser och autentiska förklaringar, som på nyssnämnda konferens antagits; hvarjemte på samma gång torde i lagtexten böra vidtagas vissa jemkningar, som i öfrigt visat sig vara påkallade.

För de viktigare ändringar, som jag i nu angifna syften funnit erforderliga, täcktes Eders Kongl. Maj:t tillåta mig att i korthet redogöra.

Under det att enligt nu gällande lag otryckta skrifter äro skyddade, är detta icke förhållandet med muntliga föredrag. En bestämmelse om skydd äfven för sådana fanns upptagen i det år 1876 utarbetade lagförslaget, men fick utgå till följd af de betänkligheter, som vid förslaget granskning inom högsta domstolen framställes. Af högsta domstolens fleste ledamöter yttrades nemligen, att det endast muntligt uttalade ordet ej lämpligen kunde utgöra föremål för eganderätt. Först sedan tanken genom dess nedskrifvande blifvit till sin form bestämd och stadigvarande fästad vid ett yttre föremål kunde åt den sålunda uppkomna handskriften med rätta gifvas eganderätts helgd. Innan nedskrifvandet skett, vore det nämligen icke möjligt afgöra hvad som rätteligen vore föremål för eganderättsskyddet, då en bevisning härom, t. ex. genom vittnen, svårligen läte sig göra. Dessutom, då det icke kunde komma i fråga att med eganderätts helgd skydda hvarje muntligt yttrande, utan tvärtom ojemförligt största delen sådana måste anses icke höra under skyddet, uppstode en oöfverstiglig svårighet att med nödig noggrannhet bestämma och vid tillämpningen afgöra, hvilka muntliga föredrag som vore föremål för eganderättsskyddet. Hufvudsakliga anledningen till tanken att förläna sådant skydd åt muntliga föredrag torde få sökas i farhågan att en redan i handskrift befintlig afhandling, såsom predikan, föreläsning med mera, skulle, sedan hon blifvit offentligen uppläst, kunna opåtaladt tryckas af hvem som helst. Men lika litet som en redan tryckt bok förlorade sitt eganderättsskydd derigenom, att författaren eller annan offentligen uppläste densamma, lika litet kunde en handskrift göra det.

Emot hvad sålunda blifvit anfördt synas mig dock grundade erinringar kunna göras. Föremålet för nu ifrågavarande lagstiftning är ej en eganderätt i vanlig mening, vare sig till det skrifna eller till det oskrifna ordet, utan en uteslutande rätt att reproducera ett alster af andlig verk-

samhet; och det är svårt att inse, hvarför ett föregående nedskrifvande härvid skall vara en nödvändig förutsättning. Farhågan för oöfvervinneliga svårigheter i fråga om bevisningen har ej, såvidt känt är, bekräftats af erfarenheten i utlandet, der på de flesta håll muntliga föredrag åtnjuta skydd, och synes ej mera än på åtskilliga andra områden vinna stöd af sjelfva sakförhållandena. I hvarje fall lärer möjligheten, att någon gång svårigheter i afseende på bevisningen uppkomma, näppeligen böra utgöra hinder för en lagstiftningsåtgärd, som eljest finnes vara nödig och nyttig. Missbruk, hvilka väsentligen underlättats genom den utbredda användning, som stenografien på senare tid vunnit, torde hafva till fullo ådagalagt behovet att mot obehörigt återgifvande skydda vissa slag af muntliga föredrag, särskildt föreläsningar. Jag anser derföre ett stadgande i detta syfte böra i lagen upptagas, dervid dock, af lätt insedda skäl och i öfverensstämmelse med hvad i utländska lagar iakttagits, endast sådana föredrag, som i regel hafva en mera utpregladt literär karakter, och som ej hållas i politiskt eller dermed jemförligt syfte eller inför domstolar eller andra offentliga myndigheter, angifvits såsom föremål för skydd.

I 3 § 2 mom. af 1877 års lag, sådant detta lagrum lyder enligt förordningen den 10 januari 1883, föreskrifves såsom vilkor för åtnjutande af skydd mot öfersättning, bland annat, att författaren vid utgifvandet af sin skrift å titelbladet uppgifvit det eller de språk, hvartill han vill förbehålla sig uteslutande rätt att öfersätta skriften. Detta vilkor förbises ofta af utländska författare, hvilka äro vane att, såsom i främmande lagar plägar vara medgifvet, uttrycka förbehållet endast i allmänna ordalag. Föreskriften om förbehållets specialisering genom angifvande af visst eller vissa språk torde äfven sakna verklig grund och derföre böra utgå, dervid, till undvikande af möjligt missförstånd, stadgandet om förbehåll af öfersättningsrätt äfven i öfrigt synes böra något jemkas.

Enligt gällande lag eger sådant förbehåll ovilkorlig verkan under två år samt, förutsatt att författaren under denna tid utgifver öfersättning, under ytterligare tre år. Sistnämnda tid synes utan olägenhet kunna förlängas. Om nämligen under de första två åren en öfersättning utgifvits, lärer man ej behöfva befara, att den svenska allmänheten afstänges från bekantskap med arbetet. Å andra sidan lärer förbudet att utgifva en annan öfersättning icke hafva särdeles stor praktisk innebörd, eftersom det endast ganska sällan kan vara lönande att under en tidrymd af några få år utgifva flera öfersättningar af samma arbete. Bestämmes den ifrågasatta förlängningen på sådant sätt, att den sam-

manlagda skyddstiden uppgår till tio år, vinnes den fördel, att vår lagstiftning derefter kommer att skilja sig från bernerkonventionen allenast genom upprätthållandet af det, visserligen betydelsefulla, vilkoret för fortsatt skydd, att författaren skall inom de två första åren utgifva öfversättning.

Stadgandet i 4 § af 1877 års lag är icke fullt tydligt. Det lem- nar nämligen rum för tvekan, huruvida författarerätt för öfversättning tillkommer jemväl den, som med författarens tillstånd och alltså lofligen öfversätter skrift, medan ännu enligt 3 § författaren åtnjuter öfversättningskydd. Med förhållandenas natur torde bäst öfvensstämma, att, så länge författaren har uteslutande rätt till öfversättning, öfversättaren ej anses ega annan rätt, än som kan tillkomma honom på grund af aftal med författaren. I denna rigtning torde stadgandet böra förtydligas.

I förut omförmälda, år 1886 upprättade förslag fanns intägen en från bernerkonventionen hemtad regel, att i fråga om anonym eller pseudonym skrift förläggare, hvilkens namn funnes å skriften utsatt, skulle betraktas såsom den okände författarens rättsinnehafvare. Den praktiska lämpligheten af en sådan bestämmelse lär vara obestriddig och vitsordades äfven kraftigt af svenska bokförläggareföreningen i dess öfver förslaget afgifna yttrande. Ifrågavarande bestämmelse torde derföre nu böra återupptagas, allenast med sådan för fullständigt klargörande af rättsförhållandet nödig jemkning, att förläggaren eger i författarerättens utöfning företräda författaren, intill dess denne i den ordning 8 § föreskrifver gifvit sig till känna.

I 9 § gifvas bestämmelser, huru en skyddstid, som löper från en skrifts utgifvande, skall beräknas i fråga om skrifter, som utgifvas i flera afdelningar med inbördes sammanhang. Dessa bestämmelser, som innehålla, att om mellantiden mellan tvenne afdelningars utgifvande icke öfverstiger tre år, skyddstiden för den tidigare afdelningen är densamma som för den senare, äro emellertid enligt stadgandets ordalydelse tillämpliga endast å den i 8 § nämnda femtioåriga skyddstiden för skrifter, hvilka utgifvits af vetenskapliga samfund eller andra föreningar, som utesluta personlig författarerätt, samt för posthuma, anonyma och pseudonyma skrifter. Deremot gälla de icke i fråga om tiden för öfversättningskydd, hvilken tid äfvenledes beräknas från ett arbetes utgifvande. Denna brist, som skulle blifva ännu mera kännbar i följd af den vid 3 § ifrågasatta förlängningen af sistnämnda skyddstid, torde böra afhjelpas. I fråga om öfversättningsskydd bör dock af lätt insedda skäl den medgifna mellantiden mellan tvenne afdelningar icke öfverstiga två

år. En sådan mellantid torde efter nuvarande förhållanden kunna anses fullt tillräcklig äfven för de fall, som i 8 § afses.

Enligt bernerkonventionen få inom den periodiska pressen politiska artiklar fritt eftertryckas. Denna viktiga och i sakens natur grundade princip torde äfven i vår lag (12 §) böra erkännas.

Jemväl i öfverensstämmelse med bernerkonventionen innehöll 1886 års förslag förbud att utan författarens eller hans rättsinnehafvares samtycke offentligen uppföra musikaliskt arbete, som ännu ej blifvit genomtryckt offentliggjordt, eller vid hvars utgifvande förbehåll om uppföranderätten blifvit å titelbladet eller vid arbetets början meddeladt. I sitt förut omförmälda, öfver förslaget afgifna utlåtande anförde musikaliska akademien, att sagda förbud syntes vara en följdriktig tillämpning af principen om eganderätt till skrift, samt att den förbättring i de svenska tonsättarnes rättsliga och ekonomiska ställning, som det komme att medföra, kunde väntas lända till gagn för den svenska tonsättningen och blifva en driffjeder till ökad och framgångsrikare verksamhet på detta område. Det sålunda anförda, som af akademien åberopas i dess öfver nu föreliggande framställning afgifna utlåtande synes mig innebära tillräckligt skäl för att, då en omarbetning af 1877 års lag är i fråga, der intaga en bestämmelse af nyss angifvet innehåll.

Enligt 13 § af gällande lag är offentligt föredragande af dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete tillåtet, när det sker utan utstyrsel för skådebanan. En sådan inskränkning i författarerätten lär emellertid ej väl stå tillsammans vare sig med de principer, som eljest i lagen gjort sig gällande, eller med det nu ifrågasatta förbudet mot offentligt uppförande af musikaliskt arbete. Hvad särskildt angår sådana i dramatisk form affattade arbeten, hvilka icke egentligen äro afsedda eller lämpade för sceniskt uppförande, kan det vara af stor vigt för författaren att ega skydd mot uppläsningar, hvilka kunna vålla en betydande minskning i arbetets afsättning. Då förbudet inskränkes till att gälla allenast offentligt föredragande af arbeten, som äro otryckta, eller vid hvilkas utgifvande särskildt förbehåll gjorts, kan det icke anses obilligt, att författarens samtycke skall inhemtas.

Angående rätten att offentligen uppföra dramatiska eller musikaliskt-dramatiska arbeten i öfversättning innehåller gällande lag icke något uttryckligt stadgande. Bestämmelser torde emellertid vara af nöden och, såsom i 1886 års förslag ifrågasatts, böra gå i den riktning, att öfversättare, som för sin öfversättning eger den i 1 § omförmälda författarerätt, skall jemväl i det hänseende, hvarom nu är fråga, njuta

skydd för sin öfversättning, hvaremot under den tid, då originalarbetet är skyddadt mot öfversättning, rättigheten att förbjuda öfversättningsuppförande tillkommer originalförfattaren.

För det fall, att ett olofligen uppfördt eller föredraget arbete utgör allenast en mindre del af en föreställnings program, synes den i 15 § 2 stycket af gällande lag förekommande bestämmelsen, att hela den vid tillfället influtna bruttoinkomsten skall vara förbruten, kunna medföra en alltför sträng påföljd. För sådan händelse synes det böra öfverlemnas åt domstol att pröfva, huruvida ej allenast en del af inkomsten skall vara förverkad. På liknande grunder torde det vara erforderligt att sänka de med afseende å böter och skadestånd stadgade minimibelopp.

I fråga om skrift, som utgifvits här i riket, men författats af medborgare i annat land, åt hvilket Sverige icke särskildt medgifvit skydd för literära alster, bereder gällande lag icke något författarskydd. Den svenske förläggaren af exempelvis ett finskt arbete är följaktligen rättslös gent emot eftertryck. Förslaget af år 1886 innehöll en bestämmelse om skydd för utländska, men här i riket utgifna arbeten, och i sitt öfver samma förslag afgifna utlåtande anförde svenska bokförläggareföreningen, att hvad sålunda ifrågasatts vore synnerligen välbetänkt och borde, oberoende af förslagets öde i öfrigt, till lag upphöjas. En bestämmelse härom torde därför böra i lagen upptagas. Men enär det år 1886 förordade, med bernerkonventionens grundsatser öfverensstämmande stadgandet, att i afseende på utländsk medborgares här i riket utgifna skrift förläggaren är innehafvare af författarerätten, kan i åtskilliga afseenden medföra förvecklingar och svårigheter, synes, i enlighet med hvad å förut omförmälda konferens beslutits, det böra föreskrifvas allenast, att jemväl utländsk författares skrift är skyddad, så framt den här i riket utgifvits, och sålunda öfverlemnas åt ordnande genom aftal, i hvad mån den utländske författarens rätt skall anses öfvergå på den inländske förläggaren. Jemväl i öfverensstämmelse med meranämnda konferens' beslut, har förutsättningen om utgifvande här i riket ansetts böra förtydligas genom utsägan, att det *första* utgifvandet äsyftas. Till följd af dessa ändringar i afseende på förutsättningarne för lagens tillämplighet måste äfven bestämmelsen derom, att Konungen kan medgifva annat land likställighet med Sverige, på motsvarande sätt jemkas.

Slutligen torde det vara nödigt att gifva öfvergångsbestämmelser för att förebygga, att genom den föreslagna utsträckningen af skyddet någon skulle komma att tillskyndas oförvällade ekonomiska förluster.»

Departementschefen uppläste härefter ett i öfverensstämmelse med de af honom nu uttalade åsigter upprättadt lagförslag, af den lydelse bilagan vid detta protokoll utvisar; samt hemställde att öfver detta förslag i högsta domstolens utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur protokollet införas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex protocollo:
Erik Ölander.

Bilaga.

Förslag

till

L a g

om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 1, 3, 4, 8, 9 och 12 §§, 2 kap. samt 3 kap. 15, 16, 19 och 20 §§ i lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 Kap.

1 §.

Författare være berättigad att, med andras uteslutande, låta genom tryck, hvarmed i denna lag förstås äfven fotokemiskt förfarande, mångfaldiga sin skrift, ehvad den förut blifvit offentliggjord eller förefinnes endast i handskrift.

Till skrift hänföres i denna lag jemväl musikaliskt arbete, affattadt med noter eller annan teckenskrift, så ock naturvetenskaplig teckning, land- eller sjökarta, byggnadsritning eller annan dylik teckning eller afbildning, som ej är, efter sitt hufvudsakliga ändamål, att betrakta såsom konstverk.

Hvad i denna lag stadgas om skrift skall i tillämpliga delar gälla äfven om predikan, föreläsning eller annat till uppbyggelse, undervisning eller förströelse hållet muntligt föredrag.

3 §.

Skrift, som författare låter samtidigt utgifva på olika och å titelbladet eller vid skriftens början uppgifna språk, varde ansedd såsom på hvardera af dessa språk författad.

Har författare vid utgifvandet af skrift genom tillkännagifvande på titelbladet eller vid skriftens början förbehållit sig rätt att föranstalta om öfversättning af densamma, vare annan förbjudet, under två år från det skriften först utgafs, att öfversättning deraf på annat språk utgifva, och, der författaren inom nämnda tid utgifver sådan öfversättning, under ytterligare åtta år att utgifva öfversättning på det eller de språk, hvar-till skriften sålunda blifvit öfversatt.

4 §.

Den, som öfversatt skrift till annat språk, hafve för sin öfversättning, der enligt denna lag öfversättningen må utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, den författarerätt, som i 1 § är nämnd, en hvar obetaget att med enahanda rätt göra annan öfversättning af samma skrift.

Under tid, då öfversättning ej utan författarens samtycke må utgifvas, ege öfversättaren ej annan rätt, än som på grund af aftal med författaren må honom tillkomma.

8 §.

För skrift, utgifven af vetenskapligt samfund eller annan förening, som utesluter personlig författarerätt, så ock för skrift, som utgifves först efter författarens död, njutes skydd mot eftertryck i femtio år från det skriften först utgafs. Lag samma vare om skrift af författare utan uppgifvet eller under diktadt namn; dock att, der författaren före utgången af femtionde året från det skriften först utgafs gifver sig tillkänna antingen å titelbladet till ny upplaga eller genom anmälan i Justitiedepartementet och tre gånger i allmänna tidningarna införd kungörelse, han då må njuta till godo den rätt, som i 7 § sägs. Intilldess författaren sålunda gifver sig tillkänna, företrädes han i författarerättens utöfning af förläggare, hvilkens namn finnes å skriften utsatt.

9 §.

Utgifves en skrift i flera afdelningar med inbördes sammanhang; då skall skyddstid, som i 3 eller 8 § omförmäles, räknas från det år, den sista afdelningen utgafs. Har en afdelning utgifvits senare än två år efter den närmast föregående, varde skyddstiden för den äldre af dessa afdelningar, så ock för tidigare, räknad från det år, den sista bland de äldre afdelningarna utgafs.

12 §.

Till eftertryck hänföres ej heller, att i periodisk skrift intaga ur annan sådan skrift hemtad uppsats; dervid den nyttjade skriftens titel likväl skall uppgifvas. Vetenskapliga afhandlingar och vittra arbeten äfvensom andra, icke politiska uppsatser, så vida de äro af större omfång, må dock ej införas, om förbehåll mot eftertryck blifvit gjordt vid deras början eller, der de äro i tidskrift intagna, vid början af det eller de häften, hvori de förekomma.

2 Kap.

Om begagnande af skrift för skådebanan, så ock om annat offentligt föredragande af skrift.

13 §.

Dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete i original eller i sådan öfversättning, som enligt denna lag ej må utan författarens samtycke genom tryck utgifvas, må ej offentligen uppföras utan samtycke af författaren eller den, som enligt denna lag innehar författarens rätt. Offentligt föredragande af sådant arbete, utan utstyrsel för skådebanan, eller af musikaliskt arbete vare på sätt nu är sagdt förbjudet, der arbetet är otryckt eller ock, vid arbetets utgifvande, på titelbladet eller vid arbetets början meddelats förbud mot offentligt föredragande deraf.

För öfversättning, som må utan författarens samtycke utgifvas, ege öfversättaren den rätt, som i fråga om originalarbete enligt hvad nu är sagdt tillkommer författaren.

Så framt ej annorledes är aftaladt, medför samtycke, som nämndt är, för den, som det erhållit, rätt att uppföra eller föredraga arbetet så ofta han för godt finner, men ej att någon rätt dertill på annan öfverlåta.

Arbetets egare vare, såvida ej annorlunda är aftaladt, icke förment att lemna slikt samtycke åt flere. Har egaren åt någon lemnat uteslutande rätt att uppföra eller föredraga arbetet, men denne under fem på hvarandra följande år ej deraf sig begagnat, är egaren oförhindrad att lemna samtycke äfven åt andra.

14 §.

Författares eller öfversättares i detta kap. omnämnda rätt gäller för hans lifstid och fem år efter hans död. Har författare eller öfversättare ej gifvit sig tillkänna, vare det, sedan fem år förflutit från det arbetet först offentliggjordes genom tryck eller offentligen uppfördes eller föredrogs, en hvar tillåtet att samma arbete uppföra och föredraga.

3 Kap.

15 §.

Den, som gör sig skyldig till eftertryck, straffes med böter från och med tjugu till och med ett tusen kronor. Derjemte hafve han till målseganden förbrutit upplagan och ersätte honom värdet af de exemplar deraf, som ej finnas i behåll, beräknadt efter boklädspriset för exemplar af den senast utgifna rättmätiga upplagan. Är arbetet olagligt, allenast till viss afskild del af det hela, skall hvad här är stadgadt tillämpas endast på denna del.

För den, som i strid mot denna lag uppför eller föredrager dramatiskt, musikaliskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, vare straffet böter från och med tio till och med ett tusen kronor; och skall han i skadestånd till målseganden utgifva hvad vid tillfälle, då arbetet uppfördes eller föredrogs, influtit, utan afdrag för kostnader; dock må, der vid samma tillfälle jemväl annat arbete uppförts eller föredragits, skadeståndet i förhållande härtill jemkas.

Kunna de i denna paragraf stadgade grunder för beräkning af skada icke följas, varde skadeståndet bestämdt efter annan grund, som pröfvas skälig. Lägsta belopp, hvartill skadestånd må sättas, vare i ty fall tjugufem kronor.

16 §.

Alla uteslutande för den olofliga tryckningen af en skrift användbara materialier, såsom stereotyp- och andra plåtar samt formar, så ock för olofligt uppförande eller föredragande af dramatiskt, musikaliskt eller

musikaliskt-dramatiskt arbete gjorda afskrifter skola tagas i beslag; och varde med dem, der ej parterne annorlunda öfverenskomma, så förfaret, att missbruk ej kan ske.

19 §.

Denna lag tillämpas på skrift af svensk medborgare, så ock på utländsk medborgares skrift, som först utgifvits här i riket.

Lagens bestämmelser kunna, under förutsättning af ömsesidighet, af Konungen förklaras delvis eller helt och hållet gälla äfven skrifter af annat lands medborgare och skrifter, som i samma land först utgifvits.

20 §.

Eges skrift af flere, skall samtycke, som erfordras för att tryckning eller offentligt uppförande eller föredragande lagligen må ske, lemnas af en hvar bland dem; dock vare i fråga om musikaliskt-dramatiskt arbete tillfyllestgörande att, då texten är det hufvudsakliga, samtycke lemnas af dennes författare och, i motsatt fall, af tonsättaren.

Denna lag träder i kraft den 1 januari . Den skall ega tillämpning jemväl i afseende på dessförinnan offentliggjord skrift eller hållet muntligt föredrag; dock att, der arbete före nämnda dag lofligen utgifvits, redan tryckta exemplar deraf fritt må säljas, äfvensom att den, som före samma dag på grund af äldre lag lofligen uppfört dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, fortfarande är berättigad att det uppföra.

Utdrag af protokollet öfver ett lagärende, hållet uti Kongl. Maj:ts högsta domstol måndagen den 23 november 1896.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: GLIMSTEDT,
HERSLOW,
NORBERG,
LILIENBERG,
HAMMARSKJÖLD,
HUSS,
WIJKANDER.

Sedan jemlikt högsta domstolens beslut den 16 juli innevarande år handlingarne rörande det till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlemnade förslaget till lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877 mellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, så företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande samma förslag detta protokoll bilagdt.

Under granskningen af oförmälda förslag framställdes inom högsta domstolen följande anmärkningar, nemligen vid

1 §.

Justitierådet *Huss* yttrade: Att, på sätt i tredje stycket af denna § skett, meddela skydd åt vissa muntliga föredrag kan jag icke gilla; och åberopar jag till stöd härför hvad vid granskningen af det år 1876

utarbetade förslag till lag angående eganderätt till skrift inom högsta domstolen i denna fråga yttrats, hvilket yttrande ock finnes intaget i vederbörande departementschefs anförande vid föredragningen i statsrådet af nu ifrågavarande lagförslag. Särskildt vill jag erinra att, då predikningar och föreläsningar i regel hållas af personer, hvilka här för åtnjuta godtgörelse af allmänna medel, dessa föredrag böra, så snart de hållits, vara att anse såsom allmänhetens egendom så att enhvar må ega att, der han förmått uppteckna föredraget, jemväl från trycket utgifva detsamma. Beträffande föreläsningarna vid landets högskolor vill jag ej lemna oanmärkt det allmänt kända förhållande att dessa endast undantagsvis utgifvas från trycket af föreläsarne sjelfva, samt att i följd deraf den studerande ungdomen, som af lätt insedda skäl ej är i tillfälle att personligen åhöra samtliga i de till studiekursen hörande ämnen hållna föreläsningar, är hänvisad att delvis förskaffa sig kännedom om nämnda föredrag genom de uppteckningar deraf, som åhörare verkställt och låtit genom tryck mångfaldiga. Den lättnad vid studiernas idkande, som sålunda genom gällande lagstiftning blifvit de studerande beredd, skulle genom förslaget antagande varda omintetgjord. Visserligen må medgifvas att jemväl på ifrågavarande område friheten kan missbrukas så att föredraget blifver felaktigt återgifvet eller rent af vanställt, men står det ju i sådant fall den, som hållit föredraget fritt, att offentligen erinra härom och såmedelst betaga publikationen allt värde.

Justitierådet *Hammarskjöld* yttrade: Sedan Riksdagen vid antagande af nu gällande lag om eganderätt till skrift afböjde förslag att utsträcka skyddet äfven till muntliga föredrag, hafva, så vidt jag känner, önskingar om sådant skydd icke på något liffigare sätt framträdt. Man kan då tveka, om allenast teoretiska skäl samt exempel från utlandet böra föranleda införande af denna nyhet i vår lagstiftning. Det finnes dessutom större betänkligheter emot författareskydd för muntliga föredrag än emot sådant för tryckta skrifter. De senare äro på ett varaktigt sätt tillgängliga för allmänheten. Föredragen såsom sådana äro, ehuru öfverlemnade åt offentligheten, tillgängliga blott för åhörarne för stunden. Det allmännas intresse, att föredragen blifva fortfarande och för alla tillgängliga, kan komma i strid med författarens intresse att uteslutande förfoga öfver sitt alster. Det senare intresset torde ej ovilkorligen böra tillerkännas företrädet, såsom framgår bland annat af de af justitierådet Huss anförda exempel.

Justitierådet *Lilienberg* instämde med justitieråden *Hammarskjöld* och *Huss*.

Justitierådet *Herslow* framhöll, att bernerkonventionen icke tillerkände muntliga föredrag något skydd; och anförde justitierådet vidare:

Om också någon fullt befogad anmärkning icke kan framställas deremot, att i allmänhet muntliga föredrag af utpregladt literär karakter, lika väl som skrifter, blifva föremål för skydd, torde dock ett undantag från denna regel böra göras i afseende å sådana muntliga föredrag, som i det allmännas tjenst anstälde prester eller lärare hålla å tjenstens vägnar. Hvarje sådant föredrag är i sjelfva verket ingenting annat än en tjensteprestation, hvarför den med tjensten förenade lön måste anses innefatta full godtgörelse. Vid sådant förhållande kan den, som hållit föredraget, näppeligen ega befogade anspråk på någon slags eganderätt till detsamma. Reproduktionsrätten tillkommer i detta fall fastmer det allmänna. Det synes mig ligga i sjelfva syftet med en dylik af staten inrättad tjenstebefattning, att föredrag, som kommer till stånd på grund af tjenstepligten, må, vare sig det går ut på uppbyggelse eller undervisning, erhålla så vidsträckt publikation som möjligt. Föredragets återgifvande i tryck bör derföre icke vara beroende af den persons vilja eller åtgörande, som hållit detsamma.

Af den redogörelse för innehållet af ifrågavarande lagförslag, som justitiedepartementets chef meddelat vid ärendets anmälande för Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 sistlidne juni, inhemtas, att föredrag, som hållas i politiskt eller dermed jemförligt syfte, skulle vara från det föreslagna skyddet uteslutna. Detta framgår emellertid icke af förslagets ordalydelse. Den omständighet, att ett föredrag har ett politiskt syfte, förhindrar nemligen icke, att föredraget tillika kan hafva till ändamål att tjena till undervisning; och i hvarje fall, der föredraget tillkommit i sistnämnda ändamål, skulle föredraget enligt förslagets nuvarande redaktion vara föremål för skydd. Förslaget torde derföre så framt det i denna del vidhållas, erfordra någon omredigering.

Justitierådet *Glimstedt* instämde med justitierådet *Herslow*.

3 §.

Justitierådet *Lilienberg*, med hvilken justitieråden *Norberg* och *Herslow* förenade sig, anförde:

Meningen torde vara, att ett i helt allmänna ordalag affattadt förbehåll (»Alle Rechte vorbehalten», »Tous droits réservés» eller motsvarande) enligt förslaget skall vara verksamt såsom öfversättningsförbehåll. Denna afsigt har emellertid icke fått tillfyllestgörande uttryck

i den föreslagna texten, hvilken måhända snarast kan tolkas så, att skilnaden emot gällande lag allenast består i uppgifvandet af fordran på nämmandet af visst eller vissa språk, hvartill öfversättningsrätten förbehålles.

4 §.

Justitierådet *Wijkander* yttrade: Aftal mellan författare och öfversättare torde i allmänhet ej innehålla andra bestämmelser än att å ena sidan öfversättaren berättigas att öfversätta författarens arbete och å den andra författaren tillförsäkras visst vederlag för den sålunda öfverlättna rättigheten. Sällan eller aldrig lär deremot i aftalet angifvas hvad med öfversättningsrätten skall förstås — hvilka rättigheter skola derunder anses inbegripna. Öfversättaren kan dock anses vara föga betjent med att erhålla sjelfva öfversättningsrätten, med mindre han tillika vinner säkerhet därför, att hans öfversättning ej af annan eftertryckes; och vill det vid sådant förhållande, och då förslaget i andra stycket af förevarande § ej gifver öfversättaren annan rätt än som på grund af aftal med författaren må honom tillkomma, synas lämpligt att derstädes införa den föreskriften att, i saknad af annan öfverenskommelse, med öfversättningsrätten skall anses vara förbunden författarerätt till öfversättningen.

Beträffande sådan öfversättning, som i 13 § omförmäles, torde en dylik föreskrift vara så mycket mera erforderlig, som eljest öfversättningen tilläfventyrs kan varda utan öfversättarens tillstånd använd vid offentligt uppförande eller föredragande af arbetet.

Justitierådet *Huss* instämde med justitierådet *Wijkander*.

Justitierådet *Hammarskjöld* yttrade: Lika väl som författaren skyddas i sin rätt till sitt arbete, synes äfven öfversättaren böra skyddas i sin rätt till den öfversättning, han verkställt och icke missbrukat. Ett sådant skydd gifves honom äfven i utländska lagstiftningar. Men enligt förslaget skulle en öfversättare, hvilkens arbete finnes allenast i handskrift, eller en, som med författarens lof utgifvit sin öfversättning, under författarens skyddstid sakna skydd i annat fall, än att öfversättaren af författaren fått uteslutande rätt att öfversätta eller eljest fått dennes rätt till talan på sig öfverläten. Samma bristande hänsyn till öfversättarens rätt visar sig äfven i § 13. En öfversättare af dramatiskt arbete skulle enligt förslaget sakna sjelfständig rätt att hindra, att just hans öfversättning utan hans lof användes till uppförande å

teater eller eljest. Lika med justitierådet *Wijkander* anser jag öfversättaren böra ega sjelfständig rätt att uppträda såsom målsegande och sjelfständig rätt till skadeersättning. Målsegande- och skadeersättningsrätt både för författare och öfversättare torde emellertid böra föranleda omarbetning af § 15, då det ej kan vara rimligt, att samma upplaga eller samma inkomst skulle förbrytas tvenne gånger.

Justitierådet *Lilienberg* instämde med hvad justitierådet *Hammar-skjöld* yttrat angående denna §, och hemstälde på grund deraf, att §:s lydelse i nu gällande lag bibehölles oförändrad.

Justitierådet *Herslow* instämde med justitierådet *Hammar-skjöld*.

8 §.

Justitieråden *Herslow*, *Norberg*, *Lilienberg*, *Hammar-skjöld*, *Huss* och *Wijkander* erinrade beträffande redaktionen af det föreslagna tillägget att, då densamma kunde gifva anledning till det antagande att bevisning skulle erfordras huruvida den person, som anmälde sig till utöfvande af författarerätten, verkligen vore förläggare af arbetet, men förslagens mening ej torde vara sådan, stadgandet borde erhålla en lydelse, hvaraf otvetydigt framginge att den, hvilken å skriften funnes angifven såsom förläggare, jemväl vore att anse såsom sådan.

13 §.

Justitieråden *Herslow*, *Hammar-skjöld*, *Huss* och *Wijkander* erinrade om hvad af justitieråden vid 4 § anmärkts.

Justitierådet *Lilienberg* yttrade: I händelse 4 § bibehålles oförändrad sådan den lyder i nu gällande lag, torde af samma §, jemförd med den föreslagna 13 §:s lydelse i första stycket, framgå, att för uppförande af arbete i öfversättning, som efter aftal med författaren får genom tryck utgifvas, erfordras öfversättarens samtycke. Så torde enligt gällande lag vara förhållandet, hvaremot sådant med den föreslagna lydelsen af 4 § icke torde vara fullt tydligt, om ens åsyftadt.

Öfvergångsstadgandet.

Justitierådet *Wijkander* yttrade: Med den utsträckning af skyddet för litterär eganderätt, som i lagförslaget afsetts, har ansetts nödigt att jemväl föreslå bestämmelser, åsyftande att förebygga ekonomisk förlust för den, som under hägn af nu gällande lagstiftning påbörjat viss verk-

samhet. I sådant hänseende har dock allenast föreslagits att, der arbete före lagens trädande i kraft lofligen utgifvits, redan tryckta exemplar deraf finge fritt försäljas, äfvensom att den, som före nämnda tidpunkt på grund af äldre lag lofligen uppfört dramatiskt eller musikaliskt-dramatiskt arbete, fortfarande skulle vara berättigad att det uppföra. Deremot har icke föreslagits tillstånd till fortfarande begagnande af formar, stenar, plåtar och dylika till mångfaldigande af skrift bestämda materialier, hvilka kunnat lagligen nyttjas enligt äldre lag och varit förfärdigade före den nya lagens kungörande. Det synes dock som om införande i den nya lagen af ett sådant medgifvande skulle kunna förekomma kränkning af ganska betydande intressen, under det å andra sidan olägenheterna deraf tvifvelsutan skulle visa sig skäligen oväsentliga; och lär i öfrigt kunna erinras derom, att i norsk Lov om Författerret og Kunstnerret af den 4 juli 1893, § 38, ansetts lämpligt att meddela ett stadgande till skydd i förevarande hänseende.

Justitierådet *Huss* instämde med justitierådet *Wijkander*.

Justitierådet *Hammarskjöld*, med hvilken justitierådet *Norberg* instämde, yttrade: Den föreslagna bestämmelsen, att de nya föreskrifterna skola ega tillämpning jemväl i afseende på en före lagens trädande i kraft offentliggjord skrift, synes kunna på åtskilliga sätt verka rubbning i redan bestående rättsförhållanden eller grundade rättigheter. I de flesta fall torde dessa rubbningar väl komma att sakna större praktisk betydelse, men icke desto mindre lär ett tilläggsstadgande, ungefärligen motsvarande det i 24 § af gällande lag gifna, att lagen icke verkar inskränkning i den rätt, som blifvit enligt äldre lag förvärfvad, vara af behovet påkalladt. Särskildt i de fall, då enligt förslaget tiden för bevarande af en viss rättighet går till ända tidigare än enligt gällande lag, skulle lagändringen eljest lätteligen komma att för författarerättens innehafvare medföra oförvållade förluster.

Justitierådet *Lilienberg* yttrade: Vid granskningen af de föreslagna stadgandena har befunnits, att skyddet för författarerätten, ehuru i allmänhet ökad, dock i ett par fall (§§ 9 och 12) skulle komma att i viss mån inskränkas. I afseende å arbeten, som tillkommit eller tillkomma under skyddet af nu gällande lag, torde derföre en bestämmelse vara lämplig, som förhindrar, att nya lagen vid tillämpning å redan offentliggjorda arbeten leder till minskning af det skydd, som på grund af förut gällande bestämmelser må hafva tillkommit författaren.

Justitierådet *Herslow* instämde med justitierådet *Lilienberg*.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott lördagen den 9 januari 1897

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
 Statsråden: friherre ÅKERHIELM,
 WIKBLAD,
 GILLJAM,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÅLL,
 ANNESTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA,
 Justitieråden: CLAËSON,
 PETERSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anmälde i underdånighet

Högsta domstolens yttrande öfver det till dess utlåtande hänvisade, vid statsrådsprotokollet för den 27 juni 1896 fogade förslag till lag om ändring i vissa delar af lagen angående eganderätt till skrift den 10 augusti 1877.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll anförde föredragande departementschefen:

Enligt den föreslagna lydelsen af 1 § skulle stadgandena i lagen om eganderätt till skrift i tillämpliga delar gälla äfven om vissa muntliga föredrag. Beträffande den sålunda ifrågasatta utvidgningen af föremålet för den s. k. literära eganderätten hafva af högsta domstolens fleste ledamöter framställts anmärkningar, hvilka dels rigta sig mot hvarje lagstiftningsåtgärd till beredande af skydd för muntliga föredrag, dels åter innebära, att åtminstone med afseende å föredrag, som i det allmännas tjenst anstälde prester eller lärare å tjenstens vägnar hålla, något skydd ej bör medgifvas. Att försätta föredrag af sistnämnda slag i en undantagsställning bland föredrag med liknande syfte och innehåll synes icke vara lämpligt, och då, såsom inom högsta domstolen erinrats, önskingar om skyddets utsträckande till muntliga föredrag ej på något lifligare sätt framträdt, finner jag mig icke emot de af högsta domstolens fleste ledamöter gjorda uttalanden böra vidhålla mitt förordande af ifrågavarande lagändring.

Vid 4 § hafva högsta domstolens fleste ledamöter anmärkt, att enligt den föreslagna lydelsen öfversättarens rätt icke vore nog tillgodosedd i det fall, att han med författarens samtycke öfversatt en skrift, hvaraf öfversättning icke må utan sådant samtycke utgifvas. Med anledning af dessa anmärkningar torde åt paragrafens andra stycke böra gifvas en ändrad affattning, enligt hvilken i nämnda fall öfversättaren erhåller skydd, i den mån ej annat föranledes af det mellan honom och författaren träffade aftal. Genom att välja det uttryck, att öfversättaren eger utöfva författarens rätt, synes man kunna, utan ändring i 15 §, förekomma de svårigheter, som, på sätt inom högsta domstolen framhållits, skulle uppkomma deraf, att målseganderätt tillerkännes både författaren och öfversättaren.

Det föreslagna öfvergångsstadgandet har af högsta domstolens fleste ledamöter ansetts vara mindre tillfredsställande derutinnan, att enligt dess ordalydelse de nya föreskrifterna i alltför stor utsträckning skulle blifva tillämpliga i fråga om äldre arbeten. Ett uttryckligt stadgande derom, att den nya lagen icke verkar inskränkning i den rätt, som vid dess trädande i kraft redan tillkommer författare eller författares rättsinnehafvare, torde derföre böra tilläggas. Deremot synes det ej vara af verkligt behof påkalladt, att i vidare mån än enligt förslaget undantag medgifvas från de nya bestämmelser, hvarigenom till författarens förmån skyddet utvidgas.

I öfverensstämmelse med hvad jag nu anfört har jag låtit om-arbeta förslaget och dervid tillika vidtagit några af högsta domstolens yttrande föranledda redaktionella jemkningar.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det sålunda ändrade förslaget, hemställde han i underdånighet, att detsamma måtte, jemlikt § 87 regeringsformen, för Riksdagen till antagande framläggas.

Till hvad departementschefen sålunda hemställt, behagade Hans Maj:t Konungen, uppå tillstyrkan jemväl af statsrådets öfriga ledamöter, lemna nådigt bifall; och skulle proposition af den lydelse bil. C till detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Aug. von Hartmansdorff.